

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské / kombinované studium

2009 - 2012

BAKALÁŘSKA PRÁCE

Lenka Hermanová

Dedičské konanie

Praha 2012

Vedoucí bakalářke práce:

JUDr. Ladislav Lekár

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské (magisterské) kombinované (prezenční) studium

2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ, DIPLOMOVÁ, RIGORÓZNÍ, DISERTAČNÍ PRÁCE

Lenka Hermanová

Dedičské konanie

Praha 2012

JUDr. Ladislav Lekár

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor / Master / Combined (Part time) / Full-Time Studies

2009 – 2012

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca Dedičské konanie je mojim pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpala v práci, riadne citujem a sú uvedené v zozname literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 15. 03. 2012

.....

Lenka Hermanová

Pod'akovanie

Chcem sa poďakovať JUDr. Ladislavovi Lekárovi za odborné vedenie, za rady a za pomoc pri spracovaní tejto mojej práce.

Anotácia

V tejto bakalárskej práci sa snažím uviesť do právneho obzoru budúcich ale aj súčasných dedičov ktorý sa účastnia, alebo sú účastní dedenia a dedičského konania. Vzhľadom aktuálnej potrebe znalosti platných hmotnoprávných predpisov dedenia, keďže tieto predpisy je potrebné aplikovať aj v procesnej úprave konania o dedičstve, keď sa prejednáva dedičstvo po zomretom. V prvej časti práce sa tak venujem zákonným pojmom dedenia. A v druhej časti samotnému priebehu konania o dedičstve.

Kľúčové slová: poručiteľ, dedič, dedenie, vlastník, konanie o dedičstve

Annotation

This thesis is trying to put into law the next horizon but also the current heirs who are participating or are participating in succession and inheritance. Given the current need knowledge of the applicable substantive law of succession, since these rules should be applied in the adjustment process of the inheritance proceedings, it shall be dealt with inheritance of the deceased. The first part is to devote the legal concept of inheritance. A second part of himself in the course of an inheritance.

Keywords: deceased, heir, inheritance, the owner, the inheritance proceedings

OBSAH:

ÚVOD	9
1. CHARAKTERISTIKA DEDIČSKÉHO PRÁVA	11
2. PRAMENE DEDIČSKÉHO PRÁVA	13
3. PREDPOKLADY DEDENIA	15
3.1. Smrť poručiťa.....	15
3.2. Účastníci konania.....	15
3.3. Existencia dedičstva.....	17
3.3.1. Dedičské aktíva.....	18
3.3.2. Dedičské pasíva.....	20
3.4. Spôsobilý dedič.....	20
3.4.1. Dedičská spôsobilosť.....	20
3.4.2. Dedičská nespôsobilosť.....	21
3.5. Dedičský titul.....	23
4. NADOBUDNUTIE DEDIČSTVA	24
5. ODMIETNUTIE DEDIČSTVA	24
6. DEDENIE ZO ZÁKONA	26
7. DEDENIE ZO ZÁVETU	27
7.1. Všeobecne o závete.....	27
7.2. Náležitosti závetu.....	28
7.3. Ustanovenie dedičov.....	29
7.4. Formy závetu.....	30
7.5. Platnosť závetu.....	31
7.6. Úschova závetu.....	32
7.7. Zrušenie závetu.....	33
8. VYDEDENIE	34
9. OCHRANA OPRÁVNENÉHO DEDIČA	35
10. KONANIE O DEDIČSTVE	36
10.1. Účel konania.....	36
10.2. Začatie dedičského konania.....	36
10.3. Právomoc a príslušnosť súdov v konaní.....	37
10.4. Činnosť notárov ako súdnych komisárov v konaní.....	38
10.5. Účastníci konania o dedičstve.....	40

10.6. Priebeh dedičského konania.....	40
10.7. Skončenie konania o dedičstve.....	44
10.8. Uznesenie o dedičstve.....	45
10.9. Osvedčenie o dedičstve.....	46
10.10. Likvidácia dedičstva.....	46
10.11. Konanie dedičstva a vzťah k cudzine.....	47
10.12. Dodatočné dedičské konanie.....	49
10.13. Dedičské práva partnerov a manželov.....	49
10.14. Dedenie nezosobášených.....	51
ZÁVER.....	52
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	53
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV.....	55
ZOZNAM PRÍLOH.....	56
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE.....	57

ÚVOD

Pre tému Dedičské konanie mojej bakalárskej práce som sa rozhodla z dôvodu, že som chcela vniest' do povedomia ľudí jednu zo základných ľudských práv a slobôd, v ktorom je obsiahnuté právo občana, právo na jeho vlastníctvo a ochranu, v ktorom je zahrnuté i dedenie, ktoré je zakotvené v ústavnom zákone. V tomto zákone je zahrnutý aj súhrn právnych predpisov, ktoré upravujú podmienky práv a povinností poručiťa a jeho zákonného dediča, všetko toto tvorí dedičské právo. V dedičskom práve ide o to, že určitá osoba, ktorá je dedičom, môže a má právo vstupovať do práv a povinností poručiťa. Dedičstvo ako celok tvorí zoskupenie majetkových práv a záväzkov, aktív a pasív, ktoré smrťou nezanikajú, ale je možnosť aby do nich vstupovali právni zástupcovia poručiťa. Dedenie ako také sa zaoberá základnou problematikou a otázkami prechodu práv a povinností poručiťa, v ktorom podstatnú úlohu zohráva dedič, čiže budúci nástupca. V danom prípade sa skúmajú a zohľadňujú predpoklady dedenia, kto je povolaný dediť, či poručiť a do akej miery môže ovplyvniť budúcich dedičov, ďalej v akej miere zákon ustanovuje dedičov a v neposlednom rade aký môže mať vplyv a zasahovanie do slobôd a práv poručiťa a aký môže mať dopad a dôsledky nadobudnutia dedičstva a odmietnutie dedičstva.

Dedenie je jednou z dosť závažných skutočností, ktoré sa dotýkajú nás všetkých, celej spoločnosti a občanov. V právnom systéme súkromného práva prinášajú prínos pre riešenie nedostatkov, v ktorom je zahrnuté aj dedenie či konanie o dedičstve. Som presvedčená, že v našej krajine máme veľa fundovaných odborníkov, ktorí sa zaoberajú súkromným právom a disponujú danými odbornými znalosťami v týchto oblastiach, dovoľm si pripomenúť

Ústavu SR, Občiansky zákonník, Notársky poriadok a iné právne predpisy, ktoré sa dotýkajú tejto danej nemálo závažnej oblasti.

Téma Dedičské konanie mojej bakalárskej práce ma oslovila preto, lebo som presvedčená, že v našej krajine je slabá právna vedomosť dedičov, ktorí nedisponujú v tejto oblasti súkromného práva dostatočnými znalosťami danej problematiky. Smrť fyzickej osoby je prirodzený proces, ktorý nemôžeme ovplyvniť, ale môžeme ovplyvniť to, aby sa budúcim dedičom dostalo to čo im patrí. Smrťou osoby zanikajú práva a povinnosti a do procesu nastupujú práva a povinnosti dediča. Veľakrát v takejto situácii nastáva zlom a prichádza nevedomosť o dedení a slabá právna informovanosť. V dedičskom práve poznáme dva spôsoby dedenia, je to dedenie zo závetu a dedenie zo zákona. V prípade prvom, ak poručiteľ pred smrťou zanechá závet a vysporiadal všetok svoj majetok a práva, tak takéto dedičské konanie býva spravidla hladké a bez ďalších závažných okolností. Bohužiaľ v prípade druhom to také jednoznačné nie je, ak poručiteľ nemyslel za života na vysporiadanie majetku a práv, spravidla sa musí pristúpiť k zákonným predpisom a nariadeniam. Takéto dedičské konanie je komplikované na rôzne dokazovanie práv a povinností nastupujúcich dedičov. Pre všetkých účastníkov takéhoto dedičského konania to býva zväčša veľmi náročné. V našich rodinách je téma dedičstvo a dedičské konanie stále akýmsi tabu, no a to bohužiaľ vedie k našej nevedomosti a niekoľkokrát k rodinným sporom, a len málokto z nás sa snažíme zaujímať o túto dosť podstatne závažnú skutočnosť v našom živote.

1. CHARAKTERISTIKA DEDIČSKÉHO PRÁVA

Dedičské právo v SR je súčasťou a najdôležitejšou podskupinou všeobecného súkromného práva. Je to časť súkromného práva, ktorá sa zaoberá otázkami dedenia, predpokladmi dedenia, kto je povolaný dedič, v akej miere poručiť môže ovplyvniť výber dediča (testovacia sloboda), resp. v akej miere ustanovuje zákon kto je dedičom, aká je spoločenská ingerencia do testovacej slobody poručiť a aké právne dôsledky odmietnutie dedičstva a nadobudnutie dedičstva.

Dedičské právo je majetkovým právom, majetkový obsah dedenia vyjadruje základnú spoločenskú funkciu a význam dedičského práva, v objektívnom, aj subjektívnom poňatí.

- v zmysle objektívnom je dedičské právo súhrn právnych noriem, ktoré upravujú prechod práv a povinností po smrti fyzickej osoby na iné osoby podľa dedičskej postupnosti.
- v zmysle subjektívnom je to oprávnenie určitého subjektu stať sa vo svojom osobnom a majetkovom záujme dedičom po zomretej fyzickej osobe. Subjektívne dedičské právo je majetkové právo.

Subjektom dedičského práva je dedič.

Dedenie je prechod práv a povinností fyzickej osoby v prípade jej smrti. Ak osoba dedičstvo neodmietne a v rámci vysporiadania dedičstva niečo nadobudne, prestáva byť potenciálnym dedičom a stáva sa dedičom so všetkými dôsledkami včítane zodpovednosti za dlhy poručiť. Dedičom je ten, kto prijme dedičstvo a na koho prejde dedičstvo po zomretej osobe podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a dedičskom nástupníctve.

Dedič:

- a) osoba, ktorej v dôsledku smrti patrí právny dôvod, t.j. dedičský titul (zákon alebo závet) - potenciálny dedič
- b) osoba, ktorá využije alebo nevyžije svoje právo odmietnuť dedičstvo - putatívny či domnelý dedič
- c) osoba, ktorá neodmietla dedičstvo a v rámci vysporiadania dedičstva aj zdedí majetok, stane sa skutočným dedičom

Dedičia, ktorí dedia na základe závetu sú závetní (testamentárni) dedičia, pričom ním môže byť osoba fyzická, ale aj právnická alebo štát.

Dedičia, ktorí dedia zo zákona, sú označovaní ako zákonní dedičia. Dedičmi zo zákona sú fyzické osoby, ktoré majú blízky osobný vzťah k poručiteľovi a ktoré výslovne OZ označuje za dedičov. Neopomenuteľní dedičia sú potomkovia dediča. Výnimočne môže byť dedičom aj počaté dieťa (nasciturus), ale musí sa narodiť živé § 7 ods. 1 OZ.

Poručiteľ je osoba, po ktorej smrti sa dedí, osoba do ktorej právnych vzťahov majú vstúpiť dedičia. Osoba sa označuje aj ako závetca, teda osoba, ktorá ustanovuje v závete svojich právnych nástupcov, čiže zriaďuje závet. Vlastníctvo po poručiteľovi musí prejsť na dedičov ako celok. Okamihom smrti poručiteľa sa dedičia stávajú spoludedičmi celého majetku poručiteľa podľa výšky svojich dedičských podielov. Vzájomné vysporiadanie jednotlivých častí majetku, je ďalšou fázou konkrétneho rozdelenia dedičstva.

Dedenie majetku ako celku, označujeme ako generálna sukcesia. Predmetom dedenia je majetok, ktorý sa nazýva dedičstvo, čiže pozostalosť. Majetok je súbor majetkových práv a povinností absolútnej i relatívnej povahy. Z hodnotového hľadiska predstavuje dedičstvo aktívne hodnoty (práva a pohľadávky) - aktíva pozostalosti a pasívne hodnoty (povinnosti a dlhy) - pasíva pozostalosti. Dedičstvo, pri ktorom pasíva prevyšujú aktíva, je

predĺžené dedičstvo. V dedičských záležitostiach v mene štátu majú právo vstúpiť príslušné štátne orgány. Odúmrt' je situácia, ak dedičstvo nenadobudne žiadny dedič. Pri odúmrti nemá štát možnosť odmietnuť dedičstvo podľa § 463 a nasl. OZ, pretože túto možnosť obmedzuje iba na dediča. Ak je štát určený v závete ako dedič, má rovnaké právne postavenie ako akýkoľvek iný dedič.

Funkcie dedičského práva

- spoločenská funkcia: dedičské právo napomáha zachovaniu majetkových hodnôt v rodine a umožňuje majetkovo zabezpečiť predovšetkým osoby, ktoré sú s ním v úzkom rodinnom vzťahu
- základná funkcia: starostlivosť o hmotné zabezpečenie života pozostalého manžela a potomkov, pričom veritelia nesmú byť ohrození vo svojich právach tým, že povinný subjekt zomrel. Dedičské právo prispieva k upevňovaniu právnej istoty a bezpečnosti osôb. Zabezpečuje upevnenie vzťahov v rodine.
- preventívna funkcia: predchádzanie sporom a zabezpečovanie ochrana tretích osôb, voči ktorým mal poručiteľ postavenie dlžníka.

2. PRAMENE DEDIČSKÉHO PRÁVA

Prameňom dedičského práva sú právne normy. Tieto normy upravujú prechod majetku po poručiteľovi na dedičov. Právny rámec ústavnej ochrany dedičského práva vytvára Ústava SR. Podľa čl. 20 Ústavy SR má každý právo vlastníť majetok a dedenie sa zaručuje.

Základný prameň dedičského práva hmotného v Slovenskej republike je Občiansky zákonník. Úpravy procesného dedičského práva obsahuje zákon č. 99/1963 Zb. OSP v znení neskorších predpisov, a to predovšetkým v ustanoveniach § 175a až 175 zd. Detailnú úpravu zahŕňa vyhláška MS SR č. 543/2005 Z.z. o spravovacom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, špeciálny súd a vojenské súdy. Významným právnym predpisom dedičského práva je zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

Vlastníctvo zanechané po poručiťovi tvorí celok, ktorý prechádza na dediča. Ide o tzv. univerzálnu sukcesiu. Neopomenuteľní dedičia nemajú nárok na výplatu zákonného povinného podielu v peniazoch od testamentárnych dedičov.

Zásada nadobúdania dedičstva okamihom smrti poručiťa je zakotvená v prvom ustanovení siedmej časti OZ v § 460. Okamihom, keď prechádza majetok poručiťa na dedičov, je moment smrti poručiťa. V princípe nadobúdania dedičstva okamihom smrti poručiťa má za následok, že úkony, ku ktorým dochádza neskôr, majú vždy spätné účinky t.j. pôsobia spätne ku dňu smrti poručiťa.

Zásada akrescencie znamená prirastanie uvoľnených dedičských podielov k podielom ďalších dedičov. Táto situácia nastáva len pri dedení zo zákona a to v druhej skupine. Ak dedičstvo nenadobudne manžel poručiťa, časť pripadajúca na neho sa rozdelí medzi dedičov tejto skupiny. OZ vylučuje prirastanie dedičských podielov medzi dedičmi zo závetu § 462 ods. 2.

Dedič zo závetu nenadobudne dedičstvo:

- ak zomrie skôr ako poručiteľ
- ak sa stane nespôsobilým dedič
- ak odmietne dedičstvo
- ak je následným prejavom poslednej vôle poručiteľa vydedený
- ak sa závetom nedokázal celý majetok.

Podľa § 461 od. 2 druhej vety OZ, ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšnú časť dedičia zo zákona. Poručiteľ môže týmto situáciám zabrániť takým spôsobom, že v závete ustanoví náhradného dediča (subsidiárny dedič).

3. PREDPOKLADY DEDENIA

3.1. Smrť poručiteľa

Základným predpokladom dedenia je smrť poručiteľa. Ustanovuje to Občiansky zákonník § 46 v ktorom je dané, že dedičstvo sa nadobúda poručiteľovou smrťou. Smrťou nastáva zánik spôsobilosti na povinnosti a práva fyzickej osoby.

3.2. Účastníci konania

Občiansky súdny poriadok ani Občiansky zákonník výslovne neupravujú, kto je oprávnenou osobou na podanie návrhu na dodatočné prejednanie dedičstva. K vyriešeniu otázky aktívnej legitímácie v dodatočnom dedičskom konaní je nutné pristúpiť z pohľadu účelu

dedičského konania. V zmysle § 460 OZ práva poručiteľa, ktoré môžu byť predmetom dedenia, prechádzajú na dedičov už okamihom jeho smrti.

Samotné dedičské rozhodnutie má len deklaratívny charakter, pričom práve táto legalizácia vlastníctva je hlavným účelom dedičského konania.

Účastníkmi konania sú tie osoby, o ktorých sa môžeme domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi. V prípade ak dedičia nie sú, prichádza štát. Poručiteľov veriteľ je účastníkom konania § 175p, v prípade, keď sa vyriadava pohľadávka, a pri likvidácii dedičstva. V konaní podľa § 175h ods. 2 je účastníkom konania aj ten, kto sa postaral o pohreb.

Ak v základnom konaní bola schválená dohoda účastníkov o tom, že predĺžené dedičstvo sa prenechá veriteľom na úhradu dlhov po objavení sa ďalšieho majetku najmä vtedy, ak pasíva naďalej prevyšujú aktíva, sa opätovne postupuje podľa právneho režimu umožňujúceho uzavretie takejto dohody. Obdobne v prípade likvidácie predĺženého dedičstva súdom § 175t – 175v OSP, po zistení existencie doteraz neprejednaného majetku poručiteľa sa tento rozdelí veriteľom do výšky ich neuspokojených pohľadávok. Len pri danosti majetkového prebytku, t.j. po uspokojení všetkých veriteľov je prípustné dotknutú časť majetku poručiteľa prejednať ako dedičstvo.

V praxi najčastejšie k takejto situácii dochádza, keď súd v základnom konaní ako s účastníkom nekonal s osobou, ktorá mala byť údajne na neznámom mieste § 468 OZ, hoci pre tento záver nebol dostatok skutkových zistení alebo pri odmietnutí dedičstva niektorým z dedičov nekonal s osobami, ktoré v dôsledku odmietnutia dedičstva získali status dediča.

V prípade dedenia zo závetu, keď závetný dedič bol povolaný dediť len presne špecifikovanú vec, ktorú nadobudol v základnom konaní, nie je dôvod s ním konať aj v dodatočnom dedičskom konaní. Taktiež veriteľ poručiteľa, o ktorého pohľadávke bolo rozhodnuté už v prvotnom konaní, nemá postavenie účastníka v rámci dodatočného prejednávania dedičstva.

Je potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti veriteľ nie je účastníkom konania o dedičstve, ak predmetom dedenia je jeho pohľadávka voči poručiteľovi. Status účastníka vo vzťahu k veriteľovi je podmienený vôľou dedičov nadobudnúť dlhy poručiteľa iným spôsobom ako predpokladá § 470 ods. 2 OZ, t.j. inak ako podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli, k celému dedičstvu.

3.3. Existencia dedičstva

Podstatou dedenia je vstup dediča do právneho postavenia svojho predchodcu. K dedeniu nedochádza po smrti každej fyzickej osoby, aj keď smrťou vždy zaniká jej právna subjektivita. Ide o veľmi široko koncipované (otvorené) vymedzenie pojmu majetok, podľa ktorého tam patrí všetko, čo má majetkovú hodnotu a možno ju vyjadriť v peniazoch. Do majetku nepatrí to, čo má napríklad iba morálnu hodnotu. Subjektívne práva, ktoré sa nededia. Na dedičov spravidla prechádzajú všetky majetkové práva aj povinnosti.

Nededitelnými majetkovými právami sú práva, ktoré sa viažu na osobu poručiteľa, z vecných práv zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej „BSM“), právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak patrilo poručiteľovi. Smrťou zanikajú aj záväzky z pracovnej zmluvy.

Osobitnú skupinu predstavujú majetkové práva, ktoré smrťou nezanikajú, ale prechádzajú na iné osoby. Ide o tieto majetkové práva:

- práva z nájmu bytu podľa § 706 a 707 OZ
- mzdové nároky zamestnanca z pracovného pomeru do výšky zodpovedajúcej štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku
- peňažné nároky z nemocenského poistenia a poistenia v nezamestnanosti podľa ustanovenia § 118 zákona č. 461/2003 Z.z.
- právo na plnenia z poistenia, keď poistnou udalosťou je smrť poisteného § 817 OZ

3.3.1. Dedičské aktíva

- hnutelné i nehnuteľné veci vo vlastníctve poručiteľa (napr. všetky druhy stavieb, pozemky, peniaze v hotovosti, veci osobnej potreby, dopravné prostriedky a pod.), ostatné vecné práva, práva a iné majetkové hodnoty a pohľadávky a dlhy poručiteľa. Dedenie vlastníckeho práva zakotvuje Ústava SR v čl. 20. Nadobudnutie vlastníckeho práva dedením je upravené aj v OZ v § 132 ods. 1
- spoluvlastnícky podiel. K prechodu vlastníckeho práva dochádza aj vtedy, ak bol aj podielovým, resp. bezpodielovým spoluvlastníkom. Ak bol poručiteľ podielovým spoluvlastníkom, predmetom dedenia je spoluvlastnícky podiel.
- veci patriace do BSM. Ak bol poručiteľ subjektom bezpodielového spoluvlastníctva manželov, zánik tohto spoluvlastníctva je jeho smrťou, ak nedošlo k zániku BSM už za manželstva.

K vysporiadaniu môže dôjsť aj písomnou dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi.

- pohľadávky poručiteľa. Poručiťel'ove dedičstvo tvoria aj pohľadávky. Na rozdiel od vlastníctva sa vylúčia z dedičstva tie pohľadávky, ktoré smrťou veriteľ'a zanikajú, napr. ich plnenie bolo podľa ustanovenia § 579 ods. 2 OZ obmedzené len na jeho osobu.
- predmety duševného vlastníctva. Rozlišujeme dedenie nehmotného statku, ktoré z duševného vlastníctva už vznikli, a dedenie hmotného substrátu, na ktorom je nehmotný statok zachytený. Predmetom dedenia sú všetky majetkové nároky poručiteľa. Práva osobnostné a osobnej povahy nie sú predmetom dedenia.
- peňažné nároky zamestnanca. Pri splnení podmienok sa stávajú dedičstvom aj peňažné nároky zomretého zamestnanca z pracovného pomeru, ak nie osôb, ktoré dedičov zo zákona prechádzajú, t.j. ak niet manžela, detí alebo rodičov poručiteľa, ktorí žili v spoločnej domácnosti.
- podnik, obchodný podiel, akcie. Predmetom dedenia môže byť aj podnik (§ 5 ods. 2 OBZ), alebo jeho časť, obchodný podiel v O.S. s výnimkou A.S., prípadne vyrovnací podiel podľa § 61 ods. 2 OBZ, podiel na V.O.S podľa § 88 ods. 1 písm. c), § 91 OBZ, podiel komanditistu na K.S., prípadne vyrovnací podiel podľa § 102 ods. 4, § 88 ods. 1 písm. c) a § 91 OBZ, podiel na SPOL.S.R.O. podľa § 116 ods. 2 OBZ.

3.3.2. Dedičské pasíva

Do dedičských pasív zaraďujeme náklady spojené s pohrebom poručiteľa, a to a aj vtedy, ak vznikli až po smrti poručiteľa.

Dedič zodpovedá za poručiťove dlhy len do výšky ceny nadobudnutého dedičstva § 470 ods. 1 OZ. Pre zaradenie dlhov do pasív dedičstva je podstatné, že dlh jestvoval v čase smrti poručiteľa a nepodstatné je, či sa stal splatným až po smrti poručiteľa. Do pasív dedičstva zaraďujeme tzv. budúce dlhy, pri ktorých nie je jasné, či vôbec vzniknú. K dedičským pasívam zaraďujeme aj zodpovednostné záväzky, t.j. náhrady škody a bezdôvodné obohatenie. Vychádza sa zo zásady, že povinnosti svojho nositeľa „prežijú“ ich zánik smrťou povinného je skôr len výnimkou.¹ Predmet prevodu by síce bol predmetom dedenia, ale súčasťou dedičstva by bol aj zmluvný záväzok prechádzajúci na dediča, aby si splnil zmluvné povinnosti svojho právneho predchodcu.

3.4. Spôsobilý dedič

3.4.1. Dedičská spôsobilosť

Nevyhnutným predpokladom dedičského nástupníctva je spôsobilý dedič. Podstatné je aby mal spôsobilosť na práva a povinnosti. Osoby, ktoré nemajú spôsobilosť na právne úkony, musia byť pri právnych úkonoch zastúpené zákonným zástupcom.

Právnu subjektivitu a dedičskú spôsobilosť má každá fyzická a právnická osoba. Nie je potrebné, aby mal dedič i spôsobilosť na právne úkony.² Má ju aj nasciturus, ktorého právna subjektivita a tým aj spôsobilosť byť dedičom je podmienená tým, že sa dieťa narodí živé (§ 7 ods. 1 druhá veta OZ). Predpokladom dedenia nascitura je, že k počatiu došlo ešte pred poručiteľovou smrťou, že sa počaté dieťa narodí živé a že pochádza od zomretého poručiteľa, resp. od jeho potomka.

V dedičskom konaní nie je možnosť pokračovať, ak sa dieťa nenarodí. Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Pri fyzickej osobe postačuje, aby aspoň na krátky čas prežila poručiteľa. Pri počatom dieťati je podstatné to, aby sa narodilo živé, aj po smrti poručiteľa. Osoby, ktoré dedia zo zákona, musia preukázať, že v čase poručiteľovej smrti príbuzenský vzťah trval. U manželov musí právne existovať manželstvo v čase poručiteľovej smrti. Manželia dedia navzájom po sebe, aj keď nežijú v spoločnej domácnosti. Ak má dedičstvo nadobudnúť právnická osoba, v okamihu smrti musí právne existovať. Po poručiteľovi nemôže dediť právnická osoba. Právnická osoba môže dediť len na základe závetu. Štát má vždy právnu subjektivitu (§ 21 OZ).

3.4.2. Dedičská nespôsobilosť

V daných situáciách vystupuje do popredia subjektívna stránka dedičskej spôsobilosti, ktorá môže mať v určitých prípadoch za následok dedičskú nespôsobilosť. Takáto osoba povolená k dedičskej postupnosti sa dopustila ťažkých pokleskov voči poručiteľovi a jeho

rodine, a preto by bolo v rozpore so spoločenskou morálkou, aby profitovala z výhod, ktoré plynú z dedičského nástupníctva. Nespôsobilým dedičom v zmysle § 469 OZ môže byť výlučne fyzická osoba.³ Pre dedičskú nespôsobilosť môže byť z dedičstva vylúčený tak dedič zo zákona, ako aj dedič zo závetu (**Príloha č.1**). Sú nasledovné skutkové podstaty dedičskej nespôsobilosti:

- spáchanie úmyselného trestného činu dediča voči poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom
- zavrhnutiahodné konanie dediča proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle

Pri dedičskej nespôsobilosti je bezvýznamný čas vydania alebo deň nadobudnutia právoplatnosti rozsudku trestného súdu. Pri spáchaní trestného činu zákon kladie dôraz na úmysel. Úmysel musí smerovať k daným osobám. Do úvahy možno brať aj trestné činy, ktoré boli spáchané proti uvedeným osobám aj po smrti poručiteľa. Ak obžalovaný bol oslobodený preto, lebo zanikla trestnosť činu alebo bolo zastavané, súd posúdi, či dané konanie naplnilo objektívne a subjektívne znaky TČ. V prípade nezhodností sa konanie môže prerušiť § 109 ods. 2 písm. c OSP.

Zo zásadami dedičského práva by bolo neprípustné, aby dedičstvo nadobudol ten, ktorý nezodpovedá vôli poručiteľa. Takéhoto konania je možné sa dopustiť za života poručiteľa, že poručiteľ takýto čin dedičovi odpustil. Zákon nevymedzuje pojem „zavrhnutiahodné“ konanie proti poručiteľovej vôli. Ak nebude naplnená skutková podstata dedičskej nespôsobilosti nastáva priamo zo zákona a trvá dovtedy, kým poručiteľ dedičovi neodpustí. Súd prihliada na dedičskú nespôsobilosť. Dedičská nespôsobilosť sa môže týkať dediča zo

zákona, ale aj dediča zo závetu. Ak ide o dediča zo závetu, jeho dedičský podiel môže pripadnúť náhradnému dedičovi, ak takého poručiteľ v závete ustanovil, inak podiel pripadne dedičom zo zákona.

V prípade, že je nespôsobilý dedič poručiteľov potomok, jeho dedičský podiel pripadá jeho deťom, a ak ich niet, dedia nasledovní dedičia nespôsobilého dediča. Dedičská nespôsobilosť sa ruší odpustením zo strany poručiteľa a dedič sa stáva spôsobilým dedičom. Odpustenie je jednostranným právnym úkonom poručiteľa.

3.5. Dedičský titul

Dôvod, na ktorého základe dedič dedí, predstavuje jednoznačne dedičský titul. Podľa § 461 OZ dediť možno zo zákona alebo závetu. Iný dôvod dedenia je neprípustný. Určiť dediča závetom je vecou slobodnej vôle poručiteľa. Dedičské tituly sa navzájom nevylučujú. Tá istá osoba môže dediť po poručiteľovi aj zo zákona, aj zo závetu.

Súbeh dedičských titulov znamená, že OZ neprevzal zásadu rímskeho práva, podľa ktorej bolo možné dediť len zo zákona alebo len zo závetu. Ak sa stretnú obidva tituly v osobe jedného dediča, poručiteľov majetok, z ktorého časť má pripadnúť dedičovi podľa závetu a časť podľa zákona, predstavuje jeden celok. Z hľadiska predmetu dedičstva, kde tento predmet môžu dediť zároveň dedičia zo zákona, ako aj dedičia zo závetu, a jednak z hľadiska osoby dediča, ktorá tiež môže dediť aj zo zákona, aj zo závetu. S nimi poručiteľovi potomkovia.⁴ Ak nie sú platne vydedení, musia vždy dediť.

Dedenie zo zákona do úvahy prichádza vtedy, ak poručiteľ zomrie bez platného závetu, ak poručiteľ v závete nerozhodne o celom svojom majetku, ak závetný dedič dedičstvo nenadobudne.

4. NADOBUDNUTIE DEDIČSTVA

Nadobudnutie dedičstva sa začína smrťou poručiteľa. Vydanie rozhodnutia je konečným cieľom, ktorým sa potvrdí na ktorého dediča prešiel majetok a ktorý dedič a v akom rozsahu zodpovedá za poručiteľove dlhy. Účasť štátneho orgánu pri nadobúdaní dedičstva spočíva v tom, že od momentu, čo zistí, že niekto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, začne z úradnej povinnosti konanie o dedičstve, dedičstvo prejedná a rozhodne o ňom.

Súd z úradnej povinnosti preverí v rámci konania o dedičstve dedičské práva dedičov, ktoré sa v tomto konaní uplatňujú a na základe zistených skutočností postupuje podľa toho, či vyhlasuje právne nástupníctvo jednému alebo viacerým dedičom.

V terajšej právnej úprave je vysporiadanie dedičstva dohodou jediným spôsobom, ako je možné odchyliť sa od zákonom či závetom určených dedičských podielov.

5. ODMIETNUTIE DEDIČSTVA

Odmietnutie dedičstva je zahrnuté v OZ § 460 vytvorí konštrukciu univerzálnej dedičskej sukcesie, ktorá z dôvodu nadobudnutia dedičstva, že jeho majetok nezostane po smrti bez právneho nástupcu. Nástupcom je

povolaný dedič, prípadne štát § 462 OZ. Inštitút odmietnutia dedičstva je z pohľadu hmotného práva upravený v ustanoveniach § 463 až 468 OZ. Povolaný dedič sa nemusí v dôsledku dedičskej postupnosti nechať vmanipulovať do postavenia svojho predchodcu, o ktoré nestojí a zákon dedičovi umožňuje, aby vlastným prejavom vôle dedičstvo odmietol. Odmietnutie dedičstva za života poručiteľa je vylúčené. Možnosť odmietnuť dedičstvo má tak dedič zo zákona, ako aj dedič zo závetu.

Odmietnutie dedičstva je jednostranný právny úkon, ktorým dedič vyhlasuje, že nemá záujem sa stať dedičom (**Príloha č.2**). Prejav vôle, ktorý smeruje k odmietnutiu dedičstva musí byť určený len súdu. Môže tak byť ústnym alebo písomným vyhlásením § 463 ods. 1 OZ. Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva musí byť bezpodmienečné a bezvýhradné. Dedič nemôže odmietnuť dedičstvo sčasti. Právo odmietnuť dedičstvo nie je prevoditeľné. Prechádza na dediča toho dediča, ktorý pred uplynutím lehoty na odmietnutie dedičstva zomrel.

Úradné vyrozumienie o dedičskom práve. Povolaný dedič musí byť vyrozumiený o tom, že mu svedčí dedičské právo a že má možnosť do jedného mesiaca od vyrozumienia dedičstvo odmietnuť, ako aj o tom, aké sú právne následky odmietnutia, resp. neodmietnutia dedičstva.

Zastupovanie pri dedičstve. Odmietnuť dedičstvo môže dedič osobne, alebo svojím zástupcom. Zástupca musí byť oprávnený a vyžaduje sa, aby ho splnomocnenie výslovne oprávňovalo na odmietnutie dedičstva a musí byť schválené súdom podľa § 28 OZ.

Lehota na odmietnutie dedičstva. Zákon ustanovuje, že k odmietnutiu dedičstva musí dôjsť najneskôr v jednomesačnej lehote § 464 OZ, alebo inak ak nebol podaný návrh o predĺženie tejto lehoty (**Príloha č.3**). Lehota začína plynúť odo dňa, keď bol dedič o práve odmietnuť dedičstvo a jeho následkoch upovedomený.

Dedič, ktorý dedičstvo odmietol, je ako keby sa nedožil smrti poručiteľa. Ak ide o dediča zo závetu, nastupuje na miesto náhradný dedič. V opačnom

prípade nastupuje po závetnom dedičovi dedič zo zákona § 461 OZ. Ak by dedičstvo odmietli všetci dedičia, platí, že poručiteľ nezanechal žiadnych dedičov. Dedičstvo v danom prípade pripadá štátu § 462.

6. DEDENIE ZO ZÁKONA

Dedenie zo zákona poručiteľovho majetku sa priamo upravuje a to do štyroch dedičských skupín. Poradie dedičov je záväzné a neprekročiteľné, a odvíja sa od stupňa príbuzenstva.

V prípade že poručiteľ nenapíše závet, tak nastáva určovanie podielu dedičstva zo zákona. V takomto sú dediči rozdelený do štyroch skupín. Podľa zákona začínajú dediť zákonný dediči z prvej skupiny, potom dedia zákonný dediči z druhej skupiny, tretej a štvrtej:

Prvú skupinu tvoria zákonný dediči, ktorí k poručiteľovi počas jeho života mali najbližší vzťah. Patria sem poručiteľove deti a manžel, pokiaľ v deň smrti manželstvo trvalo. Za poručiteľovo dieťa sa považuje aj dieťa osvojené. Uplatňuje sa tu rovnosť podielov – deti a manžel /-ka/ dedia rovným dielom. Ak nededí niektoré dieťa, nadobúdajú jeho podiel rovným dielom jeho deti, ak nededia ani tie, alebo niektoré z nich dedia rovným dielom potomkovia § 473

Druhú skupinu tvorí manžel /-ka/ poručiteľa, jeho rodičia a osoby, ktoré s ním žili najmenej jeden rok pred smrťou v spoločnej domácnosti a starali sa o domácnosť alebo boli odkázaný na výživou na poručiteľa. V danej skupine dedí manžel/-ka/ polovicu a medzi ostatné osoby sa rozdelí rovnakým pomerom zostávajúcej polovice dedičstva §474

Tretiu skupinu tvoria poručiťovi súrodenci a tí, ktorí s ním žili najmenej po dobu jedného roku v spoločnej domácnosti, poprípade sa starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaný na výživu poručiťa. V tejto skupine sa uplatňuje rovnosť dedičských podielov §475

Štvrtú dedičskú skupinu tvoria poručiťovi prarodičia. V tejto skupine sa uplatňuje rovnosť dedičských podielov, a ak nededí žiadny z nich, dedia rovnakým dielom ich deti § 475a

Zo zákona sa výlučne dedí, ak poručiť nezanechal závet.

7. DEZENIE ZO ZÁVETU

7.1. Všeobecne o závete

Závet nie je v slovenskom právnom poriadku definovaný. Ide v podstate o jednostranný právny úkon, ktorým poručiť dáva do poriadku svoj majetok pre prípad smrti, a ktorý musí byť zriadený vo forme presne určenej zákonom. Darovacia zmluva, podľa ktorej sa má plniť až po darcovej smrti.

Slovenský právny poriadok nepozná inštitút tzv. dedičskej zmluvy, ako dvojstranného právneho úkonu, na základe ktorého by sa poručiť ešte počas svojho života dohodol s dedičom o svojej poslednej vôli. Darovacia zmluva, podľa ktorej sa má plniť až po darcovej smrti, je totiž neplatná § 628 ods. 3 OZ.

Závet môže zriadiť iba plnoletá fyzická osoba (**Príloha č.4**), ktorá je v plnom rozsahu spôsobilá na právne úkony. Ak by chcela zriadiť závet fyzická osoba, ktorej bola spôsobilosť na právne úkony obmedzená,

musí sa najprv preskúmať, či sa obmedzenie spôsobilosti na právne úkony vzťahuje aj na spôsobilosť zriadiť závet. Spôsobilosť fyzickej osoby na zriadenie závetu sa v prípade pochybností skúma vždy ku dňu zriadenia závetu. V prípade, že osoba nemala spôsobilosť na právne úkony, takýto úkon je neplatný. Neplatný je aj vtedy, ak nebol urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne § 37 OZ.

Fyzická osoba môže iba sama zriadiť závet, žiadne zastúpenie či splnomocnenie na zriadenie závetu sa nepripúšťa. Zriadiť závet môže poručiteľ kedykoľvek počas života, najskôr však pri dovŕšení 15. roku a môže ho zriadiť iba vo forme notárskej zápisnice. Závet môže kedykoľvek doplniť, zmeniť, odvolať alebo zničiť.

Poručiteľ, ktorý nemôže čítať alebo písať, prejaví svoju poslednú vôľu pred tromi súčasne prítomnými svedkami v listine, ktorá musí byť prečítaná a prítomnými svedkami podpísaná.

Osoby nevidomé môžu prejavíť poslednú vôľu tiež pred tromi súčasne prítomnými svedkami v listine, ktorá musí byť prečítaná.

Osoby nepočujúce, ktoré nemôžu čítať alebo písať, môžu prejavíť poslednú vôľu formou notárskej zápisnice alebo pred tromi súčasne prítomnými svedkami ovládajúcimi znakovú reč, a to v listine, ktorá sa musí tlmočiť do znakovéj reči.

7.2. Náležitosti závetu

Závet sa považuje za formálny jednostranný právny úkon, ktorý musí spĺňať všetky náležitosti, ktoré Občiansky zákonník vyžaduje pre platnosť akéhokoľvek právneho úkonu § 37, § 38, § 39, § 40 ods. 1 OZ, ako aj osobitné náležitosti požadované ustanoveniami § 476 – § 479 OZ.

Z dôvodu právnej istoty by mal byť zriaďovateľ závetu identifikovaný v závete menom, priezviskom, titulom, adresou a dátumom narodenia alebo rodným číslom.

Presná špecifikácia majetku, ktorý sa má dediť:

- majetok, ktorý je v podielovom spoluvlastníctve fyzickej osoby poručiteľa. Predmetom dedenia je v tomto prípade iba tento spoluvlastnícky podiel
- majetok, ktorý je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Predmetom dedenia je tá časť, ktorá sa vysporiadala a „pripadla“ poručiteľovi

Ak by sme chceli v závete identifikovať nehnuteľnosť, tú by sme mali uvádzať v súlade s ustanoveniami zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a vyhlášky č. 79/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon).

7.3. Ustanovenie dedičov

V závete poručiteľ ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely **(Príloha č.5)** alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť. Ak nie sú podiely viacerých dedičov v závete určené, platí, že podiely sú rovnaké (§ 477 OZ).

Poručiteľ môže v závete odkázať celý svoj majetok iba jednému dedičovi, prípadne viacerým dedičom bez určenia alebo s určením podielu.

Ak poručiteľ ustanovil závatom dediča celého majetku, môžeme si takýto prejav vôle vyložiť tak, že sa vzťahuje aj na úspory vkladných knížiek.

V prípade, že poručiteľ ustanovil dedičmi majetku synovcov, netere a sestry, potom je jednoznačne určiteľné, kto v okamžiku smrti bol jeho synovec, neter a sestra. Ustanovenie synovcov, neterí a sestier je vyjadrené určitejšie, ako keby poručiteľ uviedol meno a priezvisko bez príbuzenského vzťahu k nemu. So zreteľom k ustanoveniu § 35 ods. 2 OZ by museli vyjsť najavo nejaké skutočnosti, ktoré by svedčili pre záver, že poručiteľ mal na mysli iné osoby ako vo vlastnom príbuzenskom vzťahu.

7.4. Formy závetu

V zákone rozoznávame viacero foriem závetu. Poručiteľ môže v zmysle § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka napísať závet vlastnou rukou (tzv. holografný závet), môže závet zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov (tzv. alografný závet), prípadne ho môže zriadiť vo forme notárskej zápisnice. Závet napísaný vlastnou rukou je holografný závet.

Pre vlastnoručný závet je platné, že musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou poručiteľa, inak je neplatný (samozrejme celý text musí byť napísaný vlastnou rukou poručiteľa). V závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný. Vlastnoručný

závet uzatvára podpis závetcu, za ktorým už nemôže nasledovať žiadny text. To, čo by nasledovalo už za podpisom závetcu, by bolo neplatné.

Ak je závet podpísaný aspoň porúčiteľovým priezviskom, tým je splnená náležitosť podpisu závetu podľa ustanovenia § 476 ods. 2 OZ. Na základe tohto ustanovenia je treba zdôrazniť, že podpis na záвете pochádza od porúčiteľa a že je v takej forme, aby neprišlo k pochybnostiam o totožnosti porúčiteľa. Ide hlavne o to, aby pisateľ závetu bol jednoznačne určený (R 51/1984).

7.5. Platnosť závetu

V konaní o dedičstve môže prísť k situácii, že neopomenuteľný dedič, potomok porúčiteľa namieta platnosť závetu, ktorým porúčiteľ zanechal všetok majetok osobám iným, prípadne môže namietat platnosť vydedenia, nakoľko neboli dané dôvody vydedenia. V danom prípade nám ustanovenie (§ 175k ods. 2 OSP) stanovuje, že ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu.

Vydanie uznesenia podľa ustanovenia § 175k ods. 1 OSP je na mieste vtedy, ak sú skutkové tvrdenia účastníkov o rozhodných okolnostiach zhodné a ak závisí rozhodnutie o dedičskom práve len na právnom posúdení veci. V uznesení podľa § 175k ods. 2 OSP musí súd určiť lehotu na podanie žaloby. Táto lehota je sudcovská procesná lehota, ktorú môže súd predĺžiť (§ 55 OSP), nemôže ju však odpustiť. Ak odkázaný účastník (dedič) nebude vo veci úspešný alebo ak žalobu

v stanovenej lehote nepodá, má to za následok, že súd ako uvádza § 175k ods. 2 veta tretia OSP, pokračuje v konaní bez zreteľa na tohto dediča.

7.6. Úschova závetu

Úschovu závetu sa odporúča po zriadení uložiť do tzv. notárskej úschovy. Môže sa stať, že závet, ktorý napísal poručiteľ vlastnou rukou sa po jeho smrti nenájde. Ak je závet u notára, po začatí dedičského konania súd vykoná šetrenie v evidencii závetov uložených u notára v úschove, ktorá je v Notárskom centrálnom registri závetov, či je v nej evidovaná daná závet, listina o vydedení alebo odvolania týchto úkonov. Notársku úschovu vykonáva notár podľa zákona č. 323/1992 Zb. Slovenskej národnej rady o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok). Výhodou notárskej úschovy je, že pri prijatí závetu do úschovy je poručiteľ poučený notárom o formálnych a obsahových náležitostiach predloženej záвете.

Súdna úschova závetu prijíma do úschovy listiny, ktorou môže byť aj závet, ale ako je to uvedené v § 352 OSP, robí to len v súčinnosti s trestným alebo iným súdnym konaním. Súd vydáva závet z úschovy iba osobne, alebo tomu, kto sa preukáže osobitným plnomocenstvom oprávňujúcim prevziať závet z úschovy. O vydaní závetu spíše súd zápisnicu a jej rovnopis zašle závetcovi do vlastných rúk, ak závet osobne neprevzal. Plnomocenstvo súd založí do súdneho spisu.

7.7. Zrušenie závetu

Dedič má právo na dedenie, nie je však povinný dedičstvo prijať. Nikomu nemožno nanútiť majetok, ktorý nechce. Preto jedným z predpokladov dedenia je to, že dedič dedičstvo prijme. Aj odmietnutie dedičstva (tak, ako jeho nadobudnutie) má účinky ku dňu smrti poručiteľa.

Odmietnutie dedičstva je jednostranný právny úkon dediča adresovaný súdu (resp. notárovi ako súdnemu komisárovi), ktorý prejednáva dedičstvo, ktorým dedič vyhlasuje, že dedičstvo odmieta.

Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva môže urobiť:

- sám dedič, alebo
- zástupca dediča, a to len na základe plnomocenstva, ktoré ho na to výslovne splnomocňuje

Ak ide o dediča, ktorý je maloletý alebo ktorému bol ustanovený opatrovník, jeho zákonný zástupca alebo opatrovník môže za neho dedičstvo odmietnuť len so súhlasom súdu.

Odmietnuť dedičstvo sa musí stať ústnym vyhlásením na súde alebo písomným vyhlásením jemu zaslaným. Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva môže dedič urobiť len do jedného mesiaca odo dňa, keď bol súdom o práve dedičstvo odmietnuť a o následkoch odmietnutia upovedomený. Z dôležitých dôvodov môže súd túto lehotu predĺžiť.

8. VYDEDENIE

Vydedenie je odňatie subjektívneho práva potomkov na ich povinné podiely. Dôvody sú taxatívne vymedzené v § 479 OZ. Je to jednostranný prejav vôle, ktorým poručiteľ odoberá svojmu potomkovi právo dediť, ktoré mu zo zákona patrí. Materiálne náležitosti vydedenia sú upravené v § 469a ods. 1 OZ takto, poručiteľ môže vydediť svojho potomka len z týchto dôvodov:

- ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi pomoc v chorobe, starobe a iných závažných prípadoch
- ak o poručiteľa neprejavuje naozaj záujem, ktorý by mal ako potomok prejavovať
- ak bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka

Vyhotovenie listiny o vydedení (**Príloha č.6**), ktorá obsahuje rovnaké náležitosti ako závet s uvedením dôvodu vydedenia, inak by bolo vydedenie neplatné. Ak by listina obsahovala iný dôvod alebo žiaden, nemala by žiadne právne následky.

Právne následky vydedenia:

- vylúčenie neopomenuteľného dediča z dedičstva
- obmedzenie dedičského nároku neopomenuteľného dediča, pričom podiel vydedeného dediča nadobúdajú rovnakým dielom jeho potomkovia ak v listine o vydedení tiež nie sú vydedení.

9. OCHRANA OPRÁVNENÉHO DEDIČA

V niektorých prípadoch môže nastať situácia, že dedičstvo sa prejedná, dedičské konanie sa končí, a až potom sa zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný. Komu bolo dedičstvo potvrdené je povinný vydať majetok ktorý z dedičstva má (§ 485 ods. 1 OZ). Uplatnenie tohto práva je právoplatnosť uznesenia o dedičstve alebo osvedčenie o dedičskom práve v prospech nepravého dediča.

Oprávnený dedič je ten, v čí prospech svedčí niektorý z dôvodov dedenia, hoci je spôsobilý dediť, nebol ani vydedený, ani dedičstvo neodmietol, nebol účastníkom dedičského konania. Neoprávneným dedičom je ten, komu nesvedčilo subjektívne dedičské právo a kto dedičstvo skutočne nadobudol na základe rozhodnutia súdu.

V prípade, že nepravý dedič nevydá dedičstvo pravému dedičovi dobrovoľne, má možnosť sa domáhať práva na súde žalobou o vydanie dedičstva. Na ochranu dedičského práva je dedičská žaloba. Ďalším znakom týchto žalôb je, že kým od práva vlastníka na vydanie veci sa nepremlčuje (§100 ods. 2), právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva sa premlčuje a to v trojročnej premlčacej lehote. Žalobu o vydanie majetku z dedičstva smie požiadať tá osoba, ktorá nebola účastníkom konania o dedičstve. Dedič, ktorý sa chce domáhať nápravy, môže tak urobiť len prostredníctvom obnovy konania. OZ § 485 poskytuje ochranu tretím osobám, ktoré nadobudli vec nepravého dediča dobromyseľne. V danom prípade ide o prelomenie zásady, že nik nesmie na iného previesť viac práv, ako má sám.

10. KONANIE O DEDIČSTVE

10.1. Účel konania

Konanie o dedičstve má dve základné štádiá. Prvým štádiom je zisťovanie majetku poručiteľa. Druhým štádiom je prejednanie a rozhodnutie o samom dedičstve. Konanie o dedičstve je nesporným konaním. Účelom konania o dedičstve je prejednanie a rozhodnutie o dedičstve (**Príloha č.7**) podľa zásad dedičského práva hmotného, ktoré stanovuje Občiansky zákonník § 461- 486.

Postup súdu notára ako súdneho komisára, ako aj účastníkov v dedičskom konaní ako platná právna úprava konania - dedičské právo procesné je upravené v OSP v V.- tej hlave, 3 časti § 175a až 175d a v Zákone č. 323/1992 Zb. o Notároch a notárskej činnosti (NP). Základná zásada právnej úpravy dedenia v SR, pri dedení sa použije právo platné v deň smrti poručiteľa § 859 OZ, čo znamená, že aj hmotnoprávne dedičské vzťahy, aj procesný postup sa riadia právom platným v čase úmrtia poručiteľa. Konanie o dedičstve je nesporným konaním a preto je zaradené medzi osobitné konania nespornového charakteru. Notár vystupuje v konaní ako súdny komisár.

10.2. Začatie dedičského konania

Začatie dedičského konania je v platnej právnej zakotvený v ustanovení § 175a ods. 2 OSP. V zmysle tohto ustanovenia súd začne konanie aj bez návrhu, len čo sa dozvie, že niekto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho (**Príloha č.8**). Začatie konanie o dedičstve je spravidla vecou súdu, ktorý v tomto nespornom konaní vydá uznesenie o začatí konania.

V konaní o dedičstva však rozpoznávame:

- začatie konania o novoobjavenom majetku
- začatie pôvodného konania ktoré začína ako sme už uviedli aj bez návrhu

Nie vždy sa počas pôvodného konania o dedičskom konaní podarí prejednať, zistiť a rozhodnúť o dedičstve v rozsahu majetku, ktorý patril poručiteľovi v okamihu jeho smrti.

10.3. Právomoc a príslušnosť súdov v konaní

V prípade podania úplného návrhu pre ďalší procesný postup platia zhodné pravidlá ako v základnom dedičskom konaní, avšak súd je limitovaný predmetom konania vymedzeným účastníkmi. Ak návrh na dodatočné prejednanie dedičstva nespĺňa niektorú z rozoberaných náležitostí, je nutné zo strany súdu o odstránenie nedostatkov.

K tomuto zámeru slúži ustanovenie § 43 ods. 1, 2 OSP, ktoré ukladá súdu povinnosť vyzvať účastníka konania, aby svoj návrh doplnil alebo opravil v určenej lehote, pričom musí byť poučený aj o spôsobe opravy, resp. doplnenia podania. Vo výzve na odstránenie závad návrhu musí byť účastník poučený aj o zastavení konania, ak podanie požadovaným spôsobom v súdom stanovenej lehote neopraví alebo nedoplní.

Uznesenie o zastavení konania pre neodstránenie závad návrhu podľa § 43 ods. 2 OSP je potrebné odlišovať od uznesenia, ktorým súd zastaví dodatočné dedičské konanie po nepreukázaní existencie vlastníckeho práva poručiteľa k veci alebo právu označenému účastníkmi. V takomto

prípade dochádza podľa § 104 ods. 1 OSP k zastaveniu konania pre nedostatok procesnej podmienky, obsiahnutej v § 175 ods. 1 OSP, ktorá predpokladá danosť nejakého poručiteľovho majetku, neprejednaného v základnom konaní.

Zastavenie konania pre neodstránenie závad návrhu nebráni navrhovateľovi alebo i ďalšej oprávnenej osobe podať kedykoľvek v budúcnosti ohľadne neprejednaného majetku poručiteľa (opakovaný) návrh na dodatočné dedičské konanie.

10.4. Činnosť notárov ako súdnych komisárov v konaní

Postup súdu, notára ako súdneho komisára, ako aj účastníkov v dedičskom konaní ako platná právna úprava konania - dedičské právo procesné je upravené v OSP v V.- tej hlave, III.- časti §§ 175a až 175zd a v Zákone č. 323/1992 Zb. o Notároch a notárskej činnosti. Základná zásada právnej úpravy dedenia v SR pri dedení sa použije právo platné v deň smrti poručiteľa § 859 OZ. Konanie o dedičstve je nespоровým konaním a preto je zaradené do osobitné konania nespоровého charakteru. Notár vystupuje v konaní ako tzv. súdny komisár.

Základné štádiá konania:

- zisťovanie okruhu dedičov, majetku poručiteľa a jeho dlhov
- zistenie, či poručiteľ zanechal závet a stavu a obsahu závetu
- vlastné prerokovanie a rozhodnutie o dedičstve

Ak vo veci rozhoduje súd, vydáva uznesenie, ak rozhoduje notár ako súdny komisár vydá osvedčenie o dedičstve.

Príslušnosť súdov v dedičskom konaní je určenie, ktorý konkrétny súd má v danom prípade konať a rozhodnúť. Rozlišujeme príslušnosť:

- vecnú - vymedzenie okruhu pôsobností medzi jednotlivými druhmi súdov, pričom v konaní o dedičstve je to vždy Okresný súd (alebo Obvodný v krajských mestách a hlavnom meste)
- funkčná - vymedzenie rozsahu pôsobnosti medzi súdmi rôzneho druhu pri prejednaní tej istej veci po sebe (v prvom stupni okresný súd, v druhom stupni krajský súd)
- miestna - v zákone uvedenými skutkovými okolnosťami
- rozhodnutím NR SR

Kritériá:

- bydlisko poručiteľa - posledné bydlisko
- posledný pobyt poručiteľa (ak ho nemal na území SR alebo ho nemožno zistiť, tak v obvode ktorého posledný pobyt)
- miesto majetku poručiteľa, tieto kritéria sa aplikujú vždy v následnom postupe v poradí ako nasledujú

Činnosť notárov ako súdnych komisárov v konaní o dedičstve ide o činnosť, ktorá je uvedená v NP a znamená, že notár ako súdny komisár postupuje v konaní o dedičstve na základe poverenia súdu, pričom jeho úkony sú úkonmi súdu.

10.5. Účastníci konania o dedičstve

Účastníci dedičského konania:

- tí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi (zákonní, závetní dedičia)
- ak takých niet, štát
- navrhovateľ
- veriteľ
- môže byť aj pozostalý bývalý manžel, ak mal s poručiteľom majetok v BSM a nie je dedičom
- ďalšie osoby, napr. svedkovia, znalci, tlmočníci alebo tí, ktorým súd uložil povinnosť pri dokazovaní alebo zabezpečení dedičstva.

Ak dôjde dedeniu zo závetu, neopomenuteľní dedičia prestávajú byť účastníkmi konania vtedy, ak sa nedovolali neplatnosti závetu (§ 40a a § 479 druhá veta OZ), keďže v tomto prípade ide o neplatnosť relatívnu.

10.6. Priebeh dedičského konania

Priebeh dedičského konania môžeme definovať v podstate ako dve základné štádiá a to:

- príprava na prejednanie dedičstva, ktorej účelom je poručiteľov majetok aj dedičov

- vlastné prejednanie dedičstva a rozhodnutie o dedičstve, ktoré je podstatou ohľadne prejednaní dedičstva a následné vydanie rozhodnutia

V prvej fáze sa činnosť realizuje na skúmanie základných podmienok na strane účastníkov, zisťujú sa dedičia, a či poručiteľ zanechal závet. Prioritou je, či poručiteľ zanechal závet, listinu o vydedení alebo odvolanie týchto úkonov. Dôležitou súčasťou predbežného vyšetrenia je zistenie týchto skutočností. V zmysle judikatúry obstarávateľ pohrebu nenadobúda vlastníctvo k veciam tvoriacim nepatrný majetok dedením, ale rozhodnutím štátneho orgánu § 133 OZ.

Zastavenie konania je procesným úkonom súdu, ktorým sa končí konanie a vyjadruje, že v danej veci nemožno meritórne rozhodnúť. Dôvodmi, ktoré spôsobia zastavenie konania:

- poručiteľ zanechal majetok, ale je nepatrný a z toho dôvodu sa vydáva tomu, kto sa postaral o pohreb. Ak sa konanie neskončí rozhodnutím o zastavení, nasleduje druhá fáza dedičského konania, vlastné prejednanie dedičstva.⁶
- vec nie je právoplatne skončená, zistí sa, že poručiteľ žije alebo bolo zrušené jeho vyhlásenie za mŕtveho.

Prejednanie dedičstva, je dôležité ustáliť okruh účastníkov a upovedomiť ich o ich dedičskom práve a o možnosti odmietnuť dedičstvo, vykonať súpis aktív a pasív dedičstva poručiteľa a určiť všeobecnú cenu majetku a čistú hodnotu majetku. Kto dedičstvo odmietol, stratí aj postavenie účastníka konania o dedičstve, lebo sa už nemožno ďalej domnievať, že je poručiteľovým dedičstvom § 175b OSP.

Skutkovo sporné otázky sú také, ktoré sa vzťahujú na:

- spory medzi účastníkmi o tom, čo patrí do pasív a čo patrí do aktív dedičstva
- spory o otázkach, od ktorých vyriešenia závisí rozhodnutie o dedičskom práve
- spory o otázkach, ktorých vyriešenie je predpokladom na zákonné rozhodnutie o vysporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Pre zistenie poručiteľovho majetku a jeho dlhov je dôležité z hľadiska určitého a jasného usporiadania vzťahov medzi dedičmi. Základným faktorom zisťovania skutkového stavu veci sú údaje účastníkov konania. Súd môže zistenia skutkového stavu uskutočniť vyšetrenie na mieste samom, vyžiadať si údaje od peňažných ústavov, prípadne použiť ďalšie prostriedky. Súd je povinný spolupôsobiť aj s príslušnými orgánmi štátnej správy a samosprávy.⁷

Súd určí sumu za cenu majetku tvrdenú účastníkmi, ak sa tvrdenia nezhodujú, vykoná súd pre zistenie potrebné dôkazy. Ak súd zistí nové skutočnosti vykoná potrebnú opravu novým uznesením. Pri zisťovaní poručiteľovho majetku sa akceptuje skutkový stav na základe skutočnosti, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak súd o nich nevedie nepochybnosti.

Rozhodnutie v dedičskom konaní závisí od zistení, že aký majetok patrí do dedičstva. Toto rozhodnutie sa končí procesným rozhodnutím, rozhodnutím vo veci samej alebo vydaním osvedčenia o dedičstve. Súd zastavuje konanie vtedy, ak poručiteľ nezanechal majetok. Alebo môže konanie zastaviť po tom, že vydal majetok istej hodnoty tej osobe, ktorá

sa postarala o pohreb. Rozhodnutiami vo veci samotnej sa rozhoduje v konaniach, v ktorých sa zistil práve majetok poručiteľa. Súd v uznesení môže rozhodnúť tak že:

- schváli dohodu dedičov o vysporiadaní dedičstva
- potvrdí, že dedičstvo, ktoré nenadobudol žiaden dedič, pripadlo štátu odúmrt'
- schváli dohodu dedičov o vysporiadaní dedičstva
- potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, ak nedôjde k dohode alebo vykoná vysporiadanie § 707 ods.2 OZ a § 22, 23 zákona č.180/1995 Z.z. medzi dedičmi sa rozhodne o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol alebo
- neschváli dohodu vysporiadaní dedičstva § 707 ods. 2 OZ a § 22 a 23 zák. č.180/1995 Z.z. a potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov alebo vykoná vysporiadanie medzi dedičmi a rozhodne o tom, čo ktorý u dedičov nadobudol

Ak došlo k skončeniu dedičstva právoplatnosti uznesenia, súd na návrh vykoná o tomto majetku konanie o dedičstve.

V konaní o dedičstve vznikajú spory medzi dedičmi. Týkajú sa vzťahov k poručiťovi a k majetku, ktorý ma patriť do dedičstva. Sporné otázky v konaní delíme na:

- skutkové sporné otázky
- právne sporné otázky

Tieto spory rieši súd v konaní o dedičstve podľa zásad nesporného konania. Podstatou je právne sporné posúdenie týchto skutočností, napr. právny status dieťaťa, ktoré sa poručiťovi narodilo mimo manželstva.

Spory:

- o otázkach, ktorých vyriešenie je predpokladom na zákonné rozhodnutie o vysporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov
- o otázkach, od ktorých vyriešenia závisí rozhodnutie o dedičskom práve
- medzi účastníkmi, čo patrí do pasív a čo do aktív dedičstva

Nezaradenie majetku alebo dlhov do aktív a pasív dedičstva v dôsledku postupu podľa § 175k ods. 3 však účastníkom konania nebráni, aby sa domáhali svojho práva žalobou mimo konania o dedičstve. Tieto spory prejednáva a rozhoduje okresný súd, ktorého miestna príslušnosť je osobitná, výlučná § 88.

10.7. Skončenie konania o dedičstve

Ak je dedičstvo predĺžené (pasíva prevyšujú aktíva), prichádza do úvahy buď dohoda dedičov s veriteľmi o prenechaní predĺženého dedičstva veriteľom na úhradu dlhov, alebo ak nedôjde k dohode, tak likvidácia dedičstva.⁸

Občiansky súdny poriadok je úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku v § 471 ods.1. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak je dedičstvo predĺžené, môžu sa veritelia s dedičmi dohodnúť, že sa im dedičstvo prenechá na úhradu pohľadávok, resp. dlhov. Schválením dohody prechádza dedičstvo priamo na veriteľov.⁹

Predpokladmi takejto dohody sú:

- dedičia podajú na uzavretie takejto dohody návrh
- existencia dedičstva, ktoré je predĺžené

10.8. Uznesenie o dedičstve

Dedičské konanie sa končí uznesením o dedičstve. Podľa § 175q Občianskeho súdneho poriadku súd v uznesení o dedičstve:

- schváli dohodu o vysporiadaní dedičstva alebo dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov
- potvrdí, že dedičstvo, ktoré nenadobudol žiaden dedič, prípadne štátu
- potvrdí nadobudnutie dedičstva jedinému dedičovi
- neschváli dohodu o vysporiadaní dedičstva a potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov

Uznesením o dedičstve sa konanie končí a jedným z výrokov uznesenia je aj rozhodnutie o tom, že kto a v akej čiastke zaplatí odmenu notára a jeho celkové výdavky. Ak sa vyhovel v uznesení návrhu účastníka, ktorému nikto neodporoval, uznesenie nemusí obsahovať odôvodnenie. Uznesenie sa doručuje účastníkom do vlastných rúk. Výrok musí byť presný a určitý.¹⁰

10.9. Osvedčenie o dedičstve

Zákon č. 232/1995 Z.z.

Súdny komisár vydá so súhlasom účastníkov osvedčenie o dedičstve v týchto zákonom ustanovených prípadoch (§ 175 zca ods. 1 OSP):

- dedičia sa vysporiadali medzi sebou dohodou
- dedičstvo nadobudol jediný dedič
- dedičia uzavreli s veriteľmi poručiteľa dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov
- dedičstvo, ktoré nenadobudol žiadny dedič, pripadlo štátu

10.10. Likvidácia dedičstva

Likvidácia dedičstva patrí medzi druhý spôsob skončenia konania o dedičstve v prípade, že pasíva prevyšujú jeho aktíva. Jeho význam sleduje ochrana oprávnených záujmov veriteľa. Likvidáciu dedičstva vykoná prostredníctvom notára.

Predpokladmi nariadenia likvidácie dedičstva, ktoré musia byť splnené súčasne sú:

- predĺženie dedičstva, existencia preukázateľných pohľadávok veriteľov poručiteľa. Štát zodpovedá za poručiteľovi dlhy takisto ako dedič, ale na rozdiel od dediča nemôže dedičstvo odmietnuť
- neexistencia dohody medzi dedičmi a veriteľmi

Rozhodnutím o nariadení likvidácie musí predchádzať rozhodnutie o vysporiadaní BSM a rozhodnutie o určení všeobecnej ceny majetku.

Dedičstvo nie je predĺžené. Jedným z možností súdu je uznesenie o potvrdení nadobudnutia dedičstva jedinému dedičovi § 481 OZ ak skutočne existuje iba jediný. Ak sa o dedičstvo uchádza viac dedičov, zákon uprednostňuje vysporiadanie medzi nimi dohodou. Účastníkmi dohody musia byť všetci dedičia.

Dohoda o vysporiadaní dedičstva nastáva vtedy, ak dedí viac osôb, ktorých dedičské právo bolo preukázané. Ďalšou podmienkou je, že sa ňou vysporiada všetok majetok poručiťa. Dohodu súd schváli vtedy, ak neodporuje zákonu a je schválená v uznesení o dedičstve. Vysporiadanie dedičstva autoritatívnym rozhodnutím súdu je skutočnosť, keď dedičstvo treba rozdeliť medzi viacerých dedičov. Pri vysporiadaní dedičstva súd potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov. Urobí tak v uznesení o dedičstve.

10.11. Konanie dedičstva a vzťah k cudzine

Zo základných zásad dedičského konania ako konania nesporového je zásada, vyjadrená v povinnosti prejednávajúceho orgánu postupovať tak, aby predmetom dedenia bol všetok majetok, patriaci poručiťovi v čase smrti. Dôvody, pre ktoré nebol prejednaný komplexne všetok majetok poručiťa v základnom dedičskom konaní, sú objektívneho i subjektívneho charakteru. Rôznorodosť oboch je tak veľká, že by bolo neúčelné v kontexte rozoberanej problematiky sa im podrobnejšie venovať.

- za neplatnú je vyhlásená zmluva, ktorou poručiteľ previedol časť svojho majetku, čím sa rušia jej účinky a predmet zmluvy je (opätovne) majetkom poručiteľa, ktorý je nutné prejednať
- orgán prejednávajúci dedičstvo ani dedičia nemali vedomosť o majetku, ktorý poručiteľ nadobudol v svojom detstve, mimo obvod, kde trvalo býval
- dedičia vedome, aby sa vyhli vyšším poplatkom spojených s dedičským konaním, zamlčia časť majetku poručiteľa v domnienke, že k jeho nadobudnutiu nebudú potrebovať dedičské rozhodnutie

Hmotno právna úprava dedičského práva § 460-487 OZ neobsahuje v súvislosti s dodatočným dedičským konaním žiadne špeciálne ustanovenia. Základom pre rozoberanú problematiku sa tak stáva § 175x ods. 1 OSP.

Ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, alebo po vydaní, osvedčenia § 175a nejaký poručiteľov majetok, prípadne aj dlh, súd na návrh § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2 vykoná o tomto majetku konanie o dedičstve. Ak sa objaví iba dlh poručiteľa, konanie o dedičstve sa nevykoná.

Zatiaľ čo základné dedičské konanie je súdnym konaním vedeným výsostne z úradnej povinnosti § 175 ods. 2 OSP, v konaní o doteraz neprejednanom majetku je dominujúcou zásada návrhovosti. Uvedený principiálny rozdiel je hlavným dôvodom, pre ktorý je nutné podrobnejšie rozobrať špecifiká dodatočného dedičského konania.

10.12. Dodatočné dedičské konanie

Jednou zo základných zásad dedičského konania ako konania nespornového je zásada, vyjadrená v povinnosti prejednávajúceho orgánu postupovať tak, aby predmetom dedenia bol všetok majetok, patriaci poručiteľovi v čase smrti. Právny poriadok, aktuálne účinný v SR, nepozná zákonodarný pojem, ktorý by osobitným označením pomenúval dedičské konanie, v rámci ktorého sa prejednáva novoobjavený majetok poručiteľa.

Neplatná zmluva je vyhlásená vtedy, ak poručiteľ previedol časť majetku alebo zamlčal, čím je nutné opätovne prejednať dedičstvo poručiteľa. Hmotno-právna úprava dedičského práva § 460-487 OZ neobsahuje v súvislosti s dodatočným dedičským konaním žiadne špeciálne ustanovenia. Základom pre rozoberanú problematiku sa tak stáva § 175x ods. 1 OSP

Ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, alebo po vydaní, osvedčenia § 175zca nejaký poručiteľov majetok, prípadne aj dlh, súd na návrh § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2 vykoná o tomto majetku konanie o dedičstve. Ak sa objaví iba dlh poručiteľa, konanie o dedičstve sa nevykoná.

10.13. Dedičské práva partnerov a manželov

Partner, ktorý nie je manželom, môže dediť po svojom životnom partnerovi ako dedič zo zákona iba v prípade, ak jeho partner nemal vlastných potomkov a nebol ženatý, resp. vydatá.

V našom právnom poriadku nepoznáme inštitút dedičskej zmluvy. Ak si životní partneri, chcú usporiadať majetkové vzťahy, môžu to urobiť závetom. Jednoduchšie to je, ak nemajú vlastných potomkov. Teda ak potomkami musia zohľadniť ich práva ako neopomenuteľných dedičov. Maloletým potomkom sa musí z dedičstva dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Ak tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný.

Partner, ktorý nie je manželom, môže dediť po svojom životnom partnerovi ako dedič zo zákona iba v prípade, ak jeho partner nemal vlastných potomkov a nebol ženatý, resp. vydatá. Môže dediť ako spolužijúca osoba (**Príloha č.9**), ktorá žila s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorá sa z toho dôvodu starala o spoločnú domácnosť alebo bola odkázaná výživou na poručiteľa.

Pri spoluvlastníctve vlastní každý zo spoluvlastníkov svoj podiel, pričom zákon definuje podiel ako mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. V rámci BSM podiely manželov spoluvlastníkov nie sú určené. Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných je potrebný súhlas oboch, inak je právny úkon neplatný. BSM je základným modelom usporiadania majetkových vzťahov medzi manželmi.

V našom právnom poriadku chýba dedičská zmluva. Dedičská zmluva je dvojstranný právny úkon pre prípad smrti, na základe ktorej jedna strana ustanovuje druhú za svojho dediča. Keďže ide o dvojstranný právny úkon, nemôže byť dedičská zmluva, na rozdiel od

závetu, jednostranne menená alebo zrušená, nemožno od nej jednostranne odstúpiť.

10.14. Dedenie nezosobášených

Človek ktorý zomrie, môže žiť v manželskom alebo partnerskom zväzku. Ak nemá deti, tak v druhej skupine dedí manžel, rodičia poručiteľa a tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej jeden rok pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

Takže ak má poručiteľ manžela, ale žije s iným partnerom, tak po jeho smrti dedí zo zákona polovicu majetku legitímny manžel a druhá polovica sa rozdelí rovným dielom medzi rodičov poručiteľa, ak žijú, a medzi spolu žijúceho partnera. Ten však dedí len v prípade, ak spĺňa uvedenú podmienku, žil s poručiteľom v spoločnej domácnosti aspoň rok pred smrťou a staral sa o spoločnú domácnosť alebo bol na poručiteľa odkázaný výživou.

Osoba odkázaná výživou na poručiteľa je tá, ktorá nemá vlastný zdroj príjmov a z toho dôvodu mu poručiteľ nezištne a bez nároku na odmenu poskytoval plnenia na úhradu jeho osobných potrieb. V prípade bezdetného manželstva, vychádzame z domnienky, že manželstvo trvá. Ak poručiteľ v manželstve nežil a nežili ani jeho rodičia, jeho partner zase žil s poručiteľom v spoločnej domácnosti minimálne rok pred smrťou a staral sa o spoločnú domácnosť, by v takomto prípade mohol dediť rovným dielom v tretej skupine. V prípade bezdetného manželstva alebo partnerstva možno zákonnému dedeniu predísť dobre spísaným závetom a tým ich z dedenia čiastočne alebo úplne vylúčiť

ZÁVER

Dedenie z právneho hľadiska je závažná a citlivá záležitosť, ktorá sa týka nás všetkých. Človek ako jednotlivec sa s touto problematikou stýka a bude stýkať neustále a dennodenne. V každom prípade si treba uvedomiť, že dedenie majetku tu bolo, je a bude natrvalo a vždy bude predmetom dedičského konania. Dedenie nie je jednoduchá záležitosť, mali by sme o nej viacej hovoriť, lebo naša vedomosť o danej problematike je primalá a nakoľko určite jedného dňa postretne každého z nás. Z hľadiska právnej stránky by bolo najvhodnejšie, aby človek, ktorý vlastní nejakú väčšiu časť majetku, resp. majetok, by mal ešte za svojho života a pri vedomí vysporiadať svoje majetkové záležitosti v závete spísanou pred notárom. V opačnom prípade ak porúčiteľ svoj majetok nevysporiadal, môže dôjsť a bohužiaľ v určitých situáciách aj dochádza k nekonečným rodinným nezhodám a sporom, ktoré môžu viesť a vyvrcholiť až k protizákonnej činnosti. A preto treba podobným situáciám predchádzať a snažiť sa túto citlivú záležitosť viac a viac vnárať do povedomia nás všetkých, lebo dedenie tu bude s nami vždy a natrvalo.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY:

- Občiansky zákonník č.60/1964 Z.z.
- Ústava SR č.460/1992 Z.z.
- Občiansky súdny poriadok č.99/1963 Z.z.
- Zákon o rodine č.94/1963 Z.z.
- Občiansky zákonník č.328/1991 Z.z.
- Občiansky zákonník č.40/1964 Z.z., siedma časť - Dedenie
- Zákon č.97/1963 Z.z. - Medzinárodné právo
- Ústredný portál verejnej správy
- Notársky poriadok č.323/1992 Z.z. - Notári a notárska činnosť
- Výnos MS SR č. 57/1993 Zb., ktorým sa vydáva Kancelársky poriadok pre notárov, právne predpisy, ktoré upravujú obsah dedenia pred účinnosťou týchto zákonov a vzťahujú sa k prejednávaniu dedičstiev
- Vyhláška MS SR č. 389/2008 o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy, ktorou sa mení a dopĺňa vyhl. MS SR č. 543/2005 Z.z.,
- Civilná zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk
- Cirák Ján a kol.: Dedičské právo
- Huljak Štefan: Dedičská príručka
- Doc. Dr. Vladimír Fajnor, Dr. Adolf Zátarecký: Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi
- JUDr. Jaromír Svoboda a kol.: Slovník slovenského práva
- Blaho Peter, Švidroň Ján: Kodifikácia, europeizácia a harmonizácia súkromného práva, Bratislava, Nová práca, 2009
- Češka Zdeňek a kol.: Občanské právo procesní, Praha, Panorama 1989
- Fiala Josef a kol.: Občanské právo hmotné, Brno, Masarykova univerzita 1993
- Fogaš Ľubomír: Čatník konania o dedičstve, In: Právny obzor 1992

- Lazar Ján a kol.: Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava Iura Edition 2004
- Vojčík Peter: Občianky zákonník a občianske hmotné právo
- Bajcura Andrej, Bavorský Ján, Fogaš Ľubomír: Občianske procesné právo, Bratislava VO PF UK 1987
- Mazák Ján: Vzdanie sa práva na pokračovanie v konaní o dedičstve, In: Justičná revue č.2 1997
- Mazák Ján: Základy občianskeho procesného práva, Bratislava Iura Edition 2002
- JUDr. Svoboda Jaromír: Občiansky zákonník I. a II. diel, Bratislava Eurounion 1998
- Mikeš Jiří a Muzikař Ladislav: Dědické právo, Praha, Linde 2005
- Drgonec Ján a Niňajová Katarína.: Paragrafy menej tajomné

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

- ¹ Podľa ustanovenia § 579 ods. 1 OZ smrťou dlžníka povinnosť nezanikne, iba ak jej obsahom bolo plnenie, ktoré mal osobne vykonať dlžník. V takýchto prípadoch ide o jedinečnú povahu záväzkového plnenia, pri ktorom povinná osoba nemôže byť nahradená nikým, a to ani za svojho života, ani po svojej smrti.
- ² Svoboda Jaromír a kol.: Občiansky zákonník. Komentár. Bratislava, Eurounion 1999 str. 231
- ³ KIRSTOVÁ Katarína: Platná právna úprava inštitútu dedičskej nespôsobilosti a vydedenia. In: Ars Notaria č. 1/2004 str. 17
- ⁴ FIALA Josef a kol.: Občianské právo hmotné. Brno, Masarykova Univerzita v Brne, 1993 str.162
- ⁵ RÚBEŠ J.: Účastníci v občianskom súdnom rádu. In: Právnik, č.7, 1966, str. 32, tiež Fogaš
Lubomír: Účastník konania o dedičstve. In: Právny obzor, č. 4, 1982 str. 18-24
- ⁶ MAZÁK Ján: Základy občianskeho procesného práva, Bratislava Iura Edition 2002. str. 180
- ⁷ ČEŠKA Zdeňek: Občianske právo procesní, Praha Panorama 1989 str. 217
- ⁸ MAZÁK Ján: Základy občianskeho procesného práva, Bratislava Iura Edition 2002 str. 183
- ⁹ BAJCURA Andrej, BAVORSKÝ Ján, FOGAŠ Lubomír: Občianske procesné právo, Bratislava VO PF UK 1987 str. 227

ZOZNAM PRÍLOH:

PRÍLOHA č.1 - Námietka voči dedičskej nespôsobilosti dediča.....	I
PRÍLOHA č.2 - Písomné prehlásenie o odmietnutí dedičstva.....	II
PRÍLOHA č.3 - Žiadosť o predĺženie lehoty na odmietnutie dedičstva....	III
PRÍLOHA č.4 - Závet.....	IV
PRÍLOHA č.5 - Závet - viac dedičov.....	V
PRÍLOHA č.6 - Listina o vydedení.....	VI
PRÍLOHA č.7 - Konanie o dedičstve.....	VII
PRÍLOHA č.8 - Podnet na zahájenie dedičského konania.....	VIII
PRÍLOHA č.9 - Uplatnenie dedičského práva druha poručiteľky.....	IX

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Hermanová

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Bakalárke/kombinované

Název práce: Dedičské konanie

Rok: 2009 - 2012

Počet stran textu bez příloh: 57

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulov slovenskej literatúry a prameňov: 13

Počet titulu české literatury a pramenu: 3

Počet internetových zdrojov: 4

Vedoucí práce: JUDr. Ladislav Lekár

Príloha č.1

Vážený pán
JUDr. Juraj Nemeč
Notársky úrad
Mýtna 18
852 02 Bratislava

Námietka voči dedičskej nespôsobilosti dediča po poručiteľovi

Konanie o dedičstve po Jane Vážnej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 02 Bratislava, zosnulej 04.01.2010

Dozvedel som sa, že ste bol Okresným súdom Bratislava I. poverený k vykonaniu úkonom vo vyššie uvedenom dedičskom konaní po mojej sestre Jane Vážnej. Chcel by som upozorniť na fakt, že poručiteľkin brat Miroslav Pekný, bytom Nábřežná 14, 841 01 Bratislava, bol pred dvoma rokmi odsúdený k odňatiu slobody na 8 rokov, za trestný čin ublíženia na zdraví s následkom smrti. Trestný čin spáchal na poručiteľkinom manželovi Pavlovi Vážnom.

Prosím, aby bolo prihliadnuté k tejto skutočnosti aj v konaní o dedičstve po zosnulej.

V Bratislave dňa 10.04.2010

Ján Pekný
Račianska 85
84502 Bratislava
r.č. 581429/7890

Písomné prehlásenie o odmietnutí dedičstva

Dedičské konanie po Jane Karabovej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 02 Bratislava, zosnulej 04.11.2009

Dňa 11.03.2010 ste ma informoval o možnosti odmietnutia dedičstva (§ 463 Obč.Z.) a následkoch odmietnutia. To všetko musím urobiť do zákonom stanovenej lehoty, a to do jedného mesiaca.

Prehlasujem, že dedičstvo po hore uvedenej poručiteľke odmietam.

Doteraz som dedičstvo odmietnuť nechcel, ale bolo mi oznámené, že po pani Jane Karabovej zostali iba veľmi vysoké dlhy. Som si vedomý, že odmietnutie dedičstva je konečné a neodvolateľné, že sa týka všetkého majetku, ktorý prináleží do dedičstva a tým i toho, ktorý by sa ešte len v budúcnosti mohol objaviť.

V Bratislave dňa 10.04.2011

Jozef Karaba
Nábrežná 14
841 01 Bratislava
r.č. 620227/7401
brat poručiteľky

Žiadosť o predĺženie lehoty na odmietnutie dedičstva

Konanie o dedičstve po Daniele Vážnej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 01 Bratislava, zosnulej 04.01.2010

Ako notár, ktorý bol ako súdny komisár poverený uskutočnením úkonov v hore uvedenom dedičskom konaní, ste ma včera informoval, že môžem v lehote jedného mesiaca predmetné dedičstvo odmietnuť. Súčasne som bol informovaný o následkoch odmietnutia dedičstva.

Prostredníctvom Vás sa obraciam na Okresný súd Bratislava I.

t a k t o :

Okresný súd Bratislava I.
Záhradnícka 10
812 44 Bratislava

Návrh na predĺženie lehoty k odmietnutiu dedičstva v dedičskom konaní po Daniele Vážnej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 01 Bratislava, zosnulej 04.01.2010

Čl. 1

- 1.1. Pán notár JUDr. Juraj Nemeč ako súdny komisár poverený uskutočnením právnych úkonov v hore uvedenom dedičskom konaní ma písomne informoval o možnosti odmietnutia dedičstva a taktiež s následkami tohto odmietnutia.

Čl. 2

- 2.1. Dozvedel som sa, že zostaviteľka mala niekoľko dlhov, pred smrťou začal s pitím alkoholu a z počutia viem, že nechala založiť aj svoj rodinný dom. Tieto fakty si musím najprv overiť. Firma, u ktorej je vraj rodinný dom založený, mi oznámila, že skôr ako v júni 2007 mi to nie sú schopní oznámiť.
- 2.2. Nebudem sa preto môcť zodpovedne vyjadriť o prípadnom odmietnutí dedičstva.

Čl. 3

- 3.1. S ohľadom na hore uvedené navrhujem vydanie tohto

u s n e s e n i a :

Lehota jedného mesiaca odo dňa, kedy bol pozostalý brat Ján Vážny súdom vyrozumený o práve dedičstvo odmietnuť a o následkoch odmietnutia dedičstva, v ktorom môže tento dedič urobiť prehlásením o odmietnutie dedičstva, sa predlžuje o jeden mesiac.

V Bratislave dňa 10.04.2010

Ján Vážny
Nábřežná 14
841 01 Bratislava
r.č.: 123456/7890

Dôkaz: Príslušný dedičský spis

Poručiteľ: **Marcel Blaško**
Nábrežná 14
841 01 Bratislava
r.č. 790220/7401

Svedok: **Miroslav Pekný**
Prievozská 25
852 02 Bratislava
r.č. 987654/3210

Svedok: **Juraj Nemec**
Mýtna 12
821 01 Bratislava
r.č. 147258/3690

Ja dolu podpísaný Marcel Blaško, bytom Nábrežná 14, 841 01 Bratislava, r.č. 790220/7401, vyhotovujem pre prípad svojej smrti a po zrelej úvahe tento závet :

Za dediča všetkého svojho majetku ustanovujem svoju priateľku Lenku Hermanovú, bytom Nábrežná 14, 841 01 Bratislava, rodné číslo: 883852/7410.

V Bratislave, dňa 10.02.2012

Marcel Blaško
poručiteľ

Potvrdzujeme svojimi podpismi, že dnes pán Ján Vážny, pred nami, vlastnoručne napísal a podpísal vyššie uvedenú závet, a že jeho listina závetu obsahuje jeho poslednú vôľu.

V Bratislava, dňa 10.02.2012

Miroslav Pekný
Svedok

Juraj Nemec
Svedok

Poručiteľ: Marcel Blaško
Letná 15, 896 55 Trnava
r. č.: 790220/7401

Svedok: Jana Mladá
Romanova 13, 789 66 Bratislava
r. č.: 569789/8963

Svedok: Ondrej Karaba
Dolnozemska 1, 852 35 Trnava
r. č.: 458966/7896

Ja, dolu podpísaný Marcel Blaško, vyhotovujem pre prípad svojej smrti a po zrelej úvahe tento závet:

Čl.1

1.1 Všetky nehnuteľnosti nachádzajúce sa v mojom výlučnom vlastníctve, teda:

- rodinný dom v Trnave 789 66, Jarná 78
- stavebnú parcelu č. 125/78. výmera 500 m² (zastavaná plocha)
- pozemková parcela č. 123/7, výmera 100 m² (záhrada)

1.2 Všetky nehnuteľnosti sú zapísané v katastre nehnuteľností v Katastrálnom úrade v Trnave na LV č. 17, pre katastrálne územie Trnava, mesto Trnava.

odkazujem rovným dielom

1.3 Peter Starý, bytom Trnavská 18, 789 99 Trnava, r. č.: 123456/8966 (prvý dedič)

1.4 Pavol Majer, bytom Hlavná 29, 896 66 Bratislava, r. č.: 789658/8596 (druhý dedič)

Čl.2

2.1 Automobil zn. Opel Astra, evidenčné číslo BA 058 BA

odkazujem

2.2 Alena Kollárová, bytom Nábřežná 19, 789 55 Trnava, r. č. 123456/9696 (tretí dedič).

Čl.3

3.1 Ostatné hnutelné veci a finančnú hotovosť

odkazujem

3.2 Katarína Slabá, bytom Romanova 18, 896 99 Trnava, r. č. 12598/8796 (štvrtý dedič).

V Trnave, dňa 10. februára 2012

.....
Marcel Blaško

Svedkovia:

.....
Jana Mladá

.....
Ondrej Karaba

Ja dolupodpísaný, Jozef Karaba, bytom Nábřežná 14, 841 01 Bratislava, rodné číslo 600226/7401, spisujem pre prípad svojej smrti po zrelej úvahe túto listinu o vydedení:

Vyded'ujem svojho syna Dávida Karabu, bytom Prievozská 25, 852 02 Bratislava, rodné číslo 790413/3210.

Ako dôvod k vydedeniu uvádzam:

Od smrti mojej manželky v roku 2009 ma vyššie uvedený syn ani raz nenavštívil, neudržiava so mnou ani písomný, ani telefonický kontakt. Napriek tomu, že som mu niekoľkokrát písal a žiadal ho o návštevu a pomoc, a to ako s nákupmi, tak s návštevou lekára, ani raz však na moje prosby nereagoval. Trvale neprejavuje skutočný záujem, ktorý by ako syn prejavovať mal a neposkytol mi pomoc v chorobe.

Rovnako jeho deti sa nijakým spôsobom neozývajú. Všetky pokusy z mojej strany o nadviazanie kontaktu so synom a jeho rodinou skončili neúspešne.

Stanovujem, aby sa dôsledky vydedenia vzťahovali aj na všetkých potomkov a môjho vyššie uvedeného syna.

V Bratislave, dňa 10.06.2011

---

vlastnoručný podpis

Jozef Karaba

Letná 28

896 66 Bratislava

**Vec: Konanie o dedičstve po Anne Karabovej, naposledy bytom v Bratislave,
Nábrežná 10, ktorá zomrela 15.7.2010**

Okresný súd Bratislava 1 mi oznámil, že Vás poveril ako súdneho komisára prevedením úkonu v konaní o dedičstve po mojej vyššie uvedenej matke.

Ako dedič mám obavy, že majetok nachádzajúci sa v byte mojej matky by mohol byť rozkradnutý, pretože je vyhotovených viacero kľúčov od bytu, ktoré moja matka dávala svojim známym.

Žiadam preto, aby dvere do bytu mojej matky boli zapečatené.

Som pripravený poskytnúť potrebnú pomoc a môžem predložiť kľúče od jej bytu. Jedny kľúče zanechala matka v nemocnici, kde zomrela a v domove dôchodcov, kde žila. O tom, kde sú ostatné kľúče, nemám žiadne správy.

Za vyhovenie mojej žiadosti vopred ďakujem

V Bratislave, dňa 30. augusta 2010

.....
Jozef Karaba

Podnet na zahájenie dedičského konania

Konanie o dedičstve po Jane Karabovej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 02 Bratislava, zosnulej 04.01.2011

Hore uvedená poručiiteľka bola moja sestra. Zomrela dňa 4. januára 2012 a zanechala závet, v ktorom ma uviedla ako jediného dediča.

Do dnes som nedostal vyrozumenie o účasti na dedičskom konaní. Preto týmto prosím o informáciu, či bolo toto konanie začaté a pokiaľ nebolo, tak navrhujem, aby Okresný súd Bratislava I. konanie zahájil. Prosím i o informáciu, ktorý notár bol alebo bude poverený uskutočnením právnych úkonov v dedičskom konaní.

Vopred ďakujem.

V Bratislave dňa 02.02.2011

Jozef Karaba
Nábřežná 14
841 01 Bratislava
r.č. 720213/7401
žiadateľ

Uplatnenie dedičského práva druha poručiťky

Konanie o dedičstve po Jane Vážnej, naposledy bytom Prievozská 25, 852 02 Bratislava, zosnulej 04.01.2011

Ako súdny komisár ste bol Okresným súdom Bratislava I. poverený vykonaním právnych úkonov v hore uvedenom dedičskom konaní.

Týmto by som Vás chcel upozorniť, že hore uvedená poručiťka so mnou žila od roku 2003 v spoločnej domácnosti. Keď ochorela, ja jediný som sa o ňu staral. Tým som bol nútený dať výpoveď v práci, aby som sa vo všetkých smeroch mohol o ňu postarať, takže som zabezpečoval domácnosť, obstarával som lieky, vozil poručiťku na pravidelné lekárske prehliadky a iné.

Z tohto dôvodu uplatňujem svoje dedičské právo v tretej skupine dedičov vedľa poručiťkiných súrodencov.

Žiadam preto, aby som bol pozvaný k ďalším úkonom uskutočnených v rámci dedičského konania.

V Bratislave dňa 10.04.2011

Jozef Karaba
žiadateľ
Nábřežná 14
841 01 Bratislava
r.č.: 720212/7401

